

نقش ازدواج در آرامش روان انسان با تکیه بر آیات و روایات

عاطفه زارع^۱، رضا بنی اسدی^۲

^۱ طلبه سطح ۳، رشته تفسیر و علوم قرآن، حوزه علمیه خواهران امام حسین ع یزد، یزد، ایران
^۲ استادیار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران (نویسنده مسوول)

چکیده

آرامش در زندگی انسان نقش مهمی ایفا می کند و بخشی از این آرامش با ازدواج به دست می آید. آرامش از دیدگاه قرآن و روایات، از جایگاه کلیدی و مهمی برخوردار است که موجب ارتقای کیفی و پایدار زندگی می گردد. خداوند برای سعادت انسان، قوانین و دستورهای مشخص کرده که اگر از آنها پیروی شود موجب آرامش در زندگی مشترک می شود که در واقع یکی از اهداف ازدواج به شمار می آید. این تحقیق با استفاده از منابع کتابخانه ای و به روش توصیفی تحلیلی به بررسی نقش ازدواج در آرامش روان انسان پرداخته است.

واژه های کلیدی: ازدواج، آرامش، روان، آیات، روایات.

۱. مقدمه

یکی از با ارزش ترین نعمت های خداوند که به انسان ها ارزانی شده، نعمت آرامش است. از مهم ترین راه های رسیدن به آرامش، ازدواج است که در آیات و روایات به آن اشاره شده است. خداوند در این باره می فرماید: یکی از آیات و نشانه های خود را به این امر اختصاص داده است. «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَكِرُونَ» (روم/۲۱) یعنی و یکی از آیات او این است که از جنس خود شما همسرانی برایتان خلق کرد، تا مایه سکونت و آرامش شما باشد و بین شما و همسرانتان مودت و رحمت برقرار نمود.

ازدواج از نظر لغوی مصدر عربی و به معنای با هم جفت شدن، جفت گرفتن، زن گرفتن، شوهر کردن است. (عمید، ۱۳۸۹، ص ۸۲؛ معین، ۱۳۸۶، ص ۷۰) و در چند آیه (۲۱/ روم و ۳/ نسا، و ۳۱/ نور و ۲۲۹/ بقره) به آن اشاره کرده است. (حسینی دشتی، ۱۳۹۳، ج ۱، ص ۶۸۲) ازدواج در اصطلاح به معنای ایجاد پیوند زناشویی به وسیله صیغه عقد است. در مذهب شیعه امامی ازدواج دو گونه دائم و موقت دارد. در صیغه عقد ازدواج موقت، مدت معینی در نظر گرفته می شود و بعد از آن مدت زن و شوهر بدون طلاق از هم جدا می شوند (مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی، ۱۳۹۲، ج ۱، ص ۳۹۰). برای آرامش نیز معنای مختلفی ذکر شده مانند آرمیدن، آرام گرفتن، آرام شدن، آسودن، آسوده شدن، آرامش یافتن، خوابیدن، آرامیدن، آسایش، آسودگی، فراغ و سکون (عمید، ۱۳۸۹، ص ۱۵-۱۷) فراغت، راحت، آسایش، طمانینه، سکینه، صلح، آشتی، ایمنی، امنیت، خواب اندک و سبک. (معین، ۱۳۸۶، ص ۱۲) اسم مصدر از آرامیدن، آسایش، سکون و طمانینه و سکینه است که در آیه های (۷۳/ قصص، ۲۱/ روم، ۲۸/ رعد و ۴/ فتح) به کار رفته است. (حسینی دشتی، ۱۳۹۳، ج ۱، ص ۵۳). در برابر اضطراب و دلهره به کار می رود و به حالت نفسانی و صفت روانی و قلبی خاص (آسودگی خاطر، ثبات و طمأنینه) گفته می شود. (دهخدا، ۱۳۹۰، ج ۱، ص ۹۸). روان نیز به معنای جان، روح، روح انسانی، نفس ناطقه آمده است (عمید، ۱۳۸۹، ص ۴۸۶).

این آرامش و مهربانی و دوستی که آیات قرآن به آن اشاره دارند، از جنبه تکوینی و فطری نظام خانواده ناشی می شود، نه از جنبه تشریعی آن زیرا جنبه تشریعی به مراقبت و محافظت بر این آرامش و دوستی در محیط خانواده اختصاص دارد. خداوند این احساسات و عواطف را در رابطه زن و شوهر قرار داده است تا محبت هر یک در قلب دیگری رخنه کند و آرامش هر یک با پناه بردن به دیگری حاصل شود. هر انسانی در عمق وجود خویش، نیازمندی شدیدی به این سه عنصر اساسی (آرامش، مهربانی و دوستی) احساس می کند و اگر بدون آنها روزها را سپری کند، در زندگی اش، احساس کمبود و نقص خواهد کرد. این سه عنصر به اضافه نقش پوششی داشتن زوجیت، محیطی آرام و ایمن را در جوی که مملو از سختی ها، خستگی ها و برخوردها است، ایجاد می کند که در آن اثری از درگیری، برخورد، مزاحمت، مکر و حيله وجود نخواهد داشت. (آصفی، ۱۳۸۵، ص ۶۹-۷۰)

درباره موضوع «نقش ازدواج در آرامش روان انسان» تاکنون پژوهش کامل و جامعی انجام نشده، بلکه پژوهش های محدودی صورت گرفته که به برخی از آن ها اشاره می شود. کتاب «سر دلبران» تالیف امیر حسین بانکی پور فرد که در سال ۱۳۹۲ توسط انتشارات حدیث راه عشق به چاپ رسید. این کتاب تمرکزی روی عوامل آرامش در ازدواج ندارد. اثر دیگر کتاب «در آینه وحی» تالیف محمد مهدی آصفی که در آن در زمینه آرامش به طور کامل سخن گفته ولی آرامش در ازدواج را مورد بررسی قرار نداده است. پایان نامه «عوامل آرامش در قرآن» نوشته فاطمه صادق زاده و پایان نامه «آرامش در قرآن» نوشته اعظم سادات ال رسول که هر دو از حوزه علمیه خراسان و در سال ۱۳۹۱ دفاع شده است در این دو پایان نامه، ازدواج به عنوان عامل اصلی آرامش مورد بررسی قرار گرفته است ولی مقاله حاضر تنها به نقش ازدواج در آرامش روان انسان می پردازد. مقاله «ازدواج مایه آرامش و سعادت» نوشته فرج الله فرج اللهی که در سال ۱۳۸۱ در نشریه درسهای از مکتب اسلام به چاپ رسید و مقاله «مقایسه سبک زندگی آرامش مدار، کارکرد خانواده و احساس خوشبختی همسران در بین زوجین ازدواج های سفید، سنتی و مدرن» نوشته زینب معینی که در سال ۱۴۰۰ در نشریه رویش روان شناسی به چاپ رسیده است. این دو مقاله به مبحث ازدواج و رسیدن به آرامش پرداخته ولی آن را به طور کامل بررسی نکرده است. هرچند آثار ذکر شده دارای نقاط

قوتی هستند ولی هیچ کدام نقش ازدواج در آرامش روان را ذکر نکرده اند. در پژوهش پیش رو سعی خواهد شد نقش های ازدواج در آرامش روان به صورت منسجم و جامع ارائه گردد و از امتیازات آن توجه به آیات و روایات است.

۲. آثار فردی ازدواج و نقش آن در آرامش روان

ازدواج، آثار فراوانی دارد. از جمله آثار آن آثار فردی است که در این جا به آن پرداخته می شود.

۲-۱. ارضای غریزه جنسی

به نظر می رسد یکی از آثار فردی ازدواج که روی زوجین تاثیر بسزایی دارد و موجب آرامش روحی و روانی زوجین می شود، برآورده شدن نیاز غریزه جنسی است.

اصولا از مرد و زن انتظار می رود که به یکدیگر آرامش ببخشند. هنگامی که مرد اوج لذت را از همسر خود دریافت می کند، زمینه سازگاری بیشتری در خود می بیند. در روایت است که زنی خدمت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم رسید و خواست که از حقوق مرد بر زن باخبر شود. حضرت از جمله حقوق مردان را نیاز جنسی دانستند و این گونه فرمودند:

صبحگاهان و شبانگاهان خود را بر شوهر خویش عرضه کند. (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۵، ص ۵۰۸)

طبیعی است مردی که صبح و شب آرامش پیدا کند، کمتر در طول روز دچار ناآرامی می شود (حسین زاده، ۱۳۸۸، ص ۳۱۱). خداوند در رابطه بین «زوجین»، محبت، الفت، صمیمیت، نیاز غریزی و حس پدری و مادری را قرار داده است و افزون بر آن به مرد، احساس سرپرستی و رهبری و به زن، جاذبه، مهر و عاطفه و رقت قلب و لطافت روح را عنایت کرده است. چنین رابطه ای سبب می شود که محیطی مناسب برای همیاری، تبادل محبت و مهربانی به وجود آید تا هر یک از زن و شوهر بتوانند نیاز روحی خود را در خانواده تأمین کنند و تکیه گاهی محکم و مطمئن برای خود داشته باشند. نیازمندی به زندگی زناشویی فقط از نیاز غریزی ناشی نمی شود؛ بلکه سبب اصلی برای این احساس نیاز، همان نیاز به آرامش و آسایش روحی و الفت و مهربانی است و گرنه اگر تنها محرک انسان برای زندگی زناشویی، غریزه جنسی بود، انسان ضرورتی برای ایجاد رابطه زناشویی و تحمل بار سنگین مسئولیت خانواده و وظایف سخت آن در خود نمی دید. (آصفی، ۱۳۸۵، ص ۶۹)

۲-۲. عیب پوشی

به نظر می رسد یکی دیگر از آثار فردی که نقش مهمی در زندگی زوجین دارد و باعث آرامش زوجین می شود عیب پوشی زوجین هست که به فرموده خداوند باید مانند لباس عیب های یکدیگر را نزد دیگران و خانواده همسر پوشاند تا بتوان با آرامش بیشتر زندگی را به پیش برد و زندگی سعادت مندی داشت..

تعبیر قرآن مجید، درباره زندگی زناشویی و نقش جایگاه آن در زندگی انسان، ما را به تأمل فرا می خواند. خداوند متعال در آیه مبارکه ۱۸۷ سوره بقره می فرماید: «هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ» یعنی آنان پوشش شما و شما پوشش آنان هستید.

هر یک از زوجین به عنوان پوشش و لباسی برای زوج خود محسوب می شود؛ همان گونه که لباس، حافظ بدن است، زوجین هم حافظ یکدیگرند با این تفاوت که لباس، بدن را از نگاه مردم، سرما، گرما و آسیب های دیگر مصون می دارد؛ ولی زوجین، یکدیگر را از سقوط در رذایل اخلاقی حفظ می کنند و نسبت به طمع چشم ها و هوس ها، همدیگر را مصون می دارند. (همان، ص ۶۹) مقصود از لباس را در آیه ۱۸۷ سوره بقره سکون و آرامش دانسته اند؛ همان گونه که خدا در آیه ۱۰ سوره مبارکه نبا، شب را لباس (مایه آرامش و سکون) دانسته و فرموده: «وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا».

بنابراین آیه ۱۸۷ سوره بقره «هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ» نیز به سکون و آرامشی که با همسر حاصل می شود، اشاره خواهد داشت. (طباطبایی، ۱۳۷۴، ج ۲، ص ۶۳)

۳-۲. پاکی و طهارت

وقتی جوانان در سنین مناسب ازدواج کنند و خود را از دستبرد دشمنان و افسار گسیختگی های آنان حفظ کنند، با طهارت شایسته می توانند به مسیر زندگی ادامه دهند که این احساس طهارت خود مایه آرامش روانی است. حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمود: «هر کس می خواهد خداوند را درحالی ملاقات کند، که پاکیزه و پاک از گناه باشد، ناچار باید با همسر خویش به ملاقات خدا برود.» (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۱۰۰، ص ۲۲۰) بنابراین طبق این حدیث یکی از راه های کسب طهارت برای ملاقات خداوند، ازدواج است و همان طور که گذشت احساس طهارت موجب آرامش روان است.

۲-۴. اشتراک در نوعیت انسانی

آنچه به نظر می رسد این است که نوعیت و هم جنس بودن زن و مرد در رسیدن به آرامش زوجین تاثیرگذار است زیرا انسان می تواند با او هم صحبت شود و در کنار او انس بگیرد اما نمی شود در کنار چیز دیگری مثل حیوان به همان میزان که با همسر انس و آرامش می یابد به انس و آرامش دست پیدا کند.

خداوند متعال در سوره روم و اعراف می فرماید: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (روم/ ۲) یعنی و از نشانه های او این است که برای شما از [جنس] خودتان همسرانی بیافرید تا به وسیله ایشان آرام گیرید و میان شما دوستی و مهربانی نهاد.

چنانکه ملاحظه می شود در این آیه آسودگی و آرامش نفس به عنوان بزرگترین نتیجه ازدواج معرفی شده است. درست است که در ازدواج منافع دیگری از جمله ارضاء غریزه جنسی وجود دارد. لیکن بزرگترین و ارزنده ترین فایده، همان آرامش خاطر و آسودگی و دلگرمی است که برای زن و مرد در اثر ازدواج حاصل می شود. به همین جهت می توان گفت که بهترین نعمتی که نصیب یک انسان می شود همسر شایسته است. (امینی، ۱۳۷۸، ص ۲۳)

خداوند متعال در آیه دیگری می فرماید: «هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ» (اعراف / ۱۸۹) یعنی اوست که شما را از یک تن آفرید و همسر او را از نوع [او] پدید کرد تا بدو آرام گیرد.

مراد از واحد، در اینجا «واحد نوعی» است، یعنی خداوند همه شما را از یک نوع آفرید، همان طور که همسران شما را نیز از جنس شما قرار داد (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱، ج ۷، ص ۵۱).

آفرینش همسرانسان از انسان به این معنی نیست که جزئی از بدن او جدا و تبدیل به همسر شده باشد، بلکه منظور این است که همسرانسان از نوع و از جنس او است که این امر خود مایه آرامش است.

خداوند متعال در این آیه همسر را به عنوان یکی از مهم ترین عوامل آرامش روح و زندگی معرفی نموده که می تواند ناآرامی های روانی و اضطراب و استرس های زندگی را برطرف نماید (یاوری و دیگران، ۱۳۹۸، ص ۳۸).

۵-۲. آرامش شب

به نظر می رسد یکی دیگر از آثار فردی ازدواج حصول آرامش در شب است زیرا شب برای آرامش قرار داده شده و مصاحبت زوجین در شب موجب آرامش بیشتر آنان می شود.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با توجه به آرامی شب و تأثیر روانی - عاطفی که اجرای مراسم عروسی در شب، نسبت به زوجین دارد، سفارش می کند که عروسی در شب انجام گیرد (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۱۰، ص ۶۸۲).

این بدان سبب است که زن و شوهر در این لحظه، نیاز به آرامش خاطر دارند و طبق گفته قرآن، شب، وقت آرامش و سکون است (فقیهی، ۱۳۹۱، ص ۲۷۸).

امام رضا علیه السلام نیز با اشاره به تأثیر آرامش شب و تمایل روانی زنان به آرامش یافتن، می فرماید: «از سنت های رسول خدا این است که عروسی، در شب صورت گیرد؛ زیرا شب برای سکون و آرامش است و به درستی که زنان، طبیعتاً به آرامش متمایل اند و مایه آرامش خاطر دیگران نیز می شوند.» (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۱۰، ص ۶۸۲).

۳. آثار اجتماعی ازدواج و نقش آن در آرامش روان

ازدواج، دارای آثار اجتماعی نیز هست که در این جا به آن ها پرداخته می شود.

۳-۱. امنیت اجتماعی

یکی از راههای سلامت جامعه، ازدواج است که به هر میزانی که آمار ازدواج بالا برود به همان میزان به سلامت و امنیت جامعه کمک می شود. وقتی سن ازدواج بالا برود و بین بلوغ و ازدواج فاصله زیادی افتد شاهد گناهان جنسی، چشمی و... زیادی در جامعه خواهیم بود. به همین سبب امنیت اجتماعی به مخاطره می افتد. اما هرگاه جوانها به موقع ازدواج کنند و به کانون گرم خانواده دل ببندند و بنیاد خانواده مستحکم شود و آرامش روحی و روانی بگیرند، به گونه ای قابل ملاحظه از فسادها، پلیدیها، انحرافها، بی بند و باریها و تجاوزهای جنسی، قتل و جنایت ها کاسته می گردد (رفیعی محمدی، ۱۳۹۱، ص ۳۶). بنابراین ازدواج و تشکیل خانواده سبب امنیت اجتماعی و کاهش جرائم و مفاسد اجتماعی می شود و می توان با ترغیب جوانان به ازدواج، جامعه را امن تر کرد.

۳-۲. حفظ نسل

یکی دیگر از آثار اجتماعی ازدواج، حفظ نسل است. حفظ نسل برای بقای هر جامعه اهمیت زیادی دارد زیرا بقای جوامع به بقای نسل است.

مهم ترین اثر در بعد اجتماعی ازدواج، بلکه راز اصلی این پدیده، استمرار نسل بشری است. افزون بر اشاره قرآن، امام علی علیه السلام در راز وجود شهوت در انبیا می فرماید: «خداوند بدین جهت در انبیا شهوت قرار داد که می خواست آن ها بتوانند در دنیا زندگی کنند... پس اگر شهوت در آن ها نبود، غذا نمی خوردند، بدنشان از ادای وظایف باز می ماند و نیروی نکاحشان از بین می رفت، و دیگر نسل و فرزندی نداشتند؛ پس بدین خاطر شهوت در درونشان جاسازی گردید.» (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۹۳، ص ۸۹)

باید توجه داشت که شهوت در سخن امام اعم از شهوت جنسی و اشتهاهای شکمی است، ولی مصداق بارز خواست انسانی، شهوت جنسی است (رضایی اصفهانی، ۱۳۸۶، ج ۸، ص ۹۷-۹۸).

۴. آثار مادی و معنوی ازدواج و نقش آن در آرامش روان

ازدواج علاوه بر آثار فردی و اجتماعی مذکور، دارای آثار فراوان مادی و معنوی نیز هست که در این جا به برخی از آن ها اشاره می شود.

۴-۱. آثار مادی

آنچه به نظر می رسد این است که با ازدواج، مزایای شغلی بهتری نصیب انسان می شود. با توجه به اعتماد افزون تری که جامعه به فرد متأهل دارد، استقبال بیشتری برای استخدام و به کارگیری او خواهد شد. انسان با ازدواج می تواند سرمایه گذاری بیشتری کند و بهتر می تواند بفهمد که در کجا هزینه کند و از مصرف کردن بیهوده جلوگیری کند.

هدف و ویژگی هنجارهای حاکم در جوامع معاصر، به حداکثر رساندن بهره‌برداری انسان از مزایای حیات مادی است و اساساً بالاترین درجه سعادت، سعادت مادی است، اما از نظر اسلام سعادت انسان، به برخورداری از لذایذ مادی تقلیل نمی‌یابد، بلکه سعادت مادی، در بُعد نازل سعادت است و بُعد متعالی آن، سعادت اخروی است که جز از طریق زیستن در نظام اجتماعی صالح میسر نیست؛ نظامی که همسو با نیازهای مادی و معنوی انسان است. (رضایی اصفهانی، ۱۳۸۶، ج ۱۲، ص ۱۰۳)

آیه ای که در این مورد تصریح شده (آیه ۳۲ نور) است که به خاطر کمبود مال، ازدواج را به تاخیر نیندازید. «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنَّ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِلُهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ» یعنی مردان و زنان بی همسر را همسر دهید و همچنین غلامان و کنیزان صالح و رستگارتان را اگر فقیر و تنگدست باشند. خداوند آنان را از فضل خود بی نیاز می سازد، خداوند واسع و آگاه است.

به نظر نگارنده همین وعده خداوند، موجب امیدبخشی و آرامش روح و روان انسان می شود که نباید از این امر مهم غافل شد به اضافه این که خود همسر می تواند مرد را در امور اقتصادی یاری کند به عنوان مثال با کم خرج بودن مرد را یاری کند. امام صادق علیه السلام می فرماید: «از خجسته بودن زن، این است که کم خرج و آسان‌زا باشد.» (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۱۱، ص ۳۰۳) یا اگر مالی دارد در اختیار همسر قرار دهد البته اگر مردی به خاطر مال زنی با او ازدواج کند نتیجه عکس می گیرد چنان که آن حضرت در این باره فرمودند: آن گاه که مرد با زنی به خاطر مال یا زیبایی اش ازدواج کند بهره ای نصیبش نخواهد شد، و اگر برای دینش ازدواج کند، خداوند عزوجل جمال و مال نیز نصیب او خواهد کرد.» (ابن بابویه، ۱۴۱۳، ج ۳، ص ۳۹۲) پس مطلوب ازدواج با زنی است که دیندار باشد که این امر در کلام رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیز آمده است که فرمودند: با زنی ازدواج نمی شود مگر برای چهار چیز: مال او، جمال او، نسب او و لذت او پس ملازم باش صاحب دین را (شعیری، بی تا، ص ۱۰۱). یعنی هر گاه ازدواج با زنی که یکی از این امتیازات را دارد اراده کردید متوجه دیندار بودن او نیز باشید.

۴-۲. آثار معنوی

به نظرمی رسد دو شخصی که از نظر معنوی با هم تفاهم داشته باشند بهتری می توانند همدیگر را درک کنند و اگر کمبود مالی داشته باشند همدیگر را قانع کنند و به آرامش برسند. آیات و روایات فراوانی در زمینه معنویات است که بیان می کند امور معنوی نقش اساسی در آرامش زوجین دارد. به عنوان مثال پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «در پیشگاه خداوند تعالی، نشستن مرد در کنار همسر خود و گپ و گفت محبت آمیز میان آنها، از اعتکاف در این مسجد من محبوب تر است (ورام بن ابی فراس، ج ۲، ص ۱۲۲). اگر به فضیلت اعتکاف در مسجد آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم دارد توجه کنیم، به عمق این سخن حضرت رسول اکرم بیشتر خواهیم رسید. زن و مرد به طور طبیعی نیاز دارند همسرشان، ساعاتی را در کنار او باشد، با او سخن بگویند و به سخن او گوش فرا دهند؛ و کارهای روزمره، او را از این مهم باز ندارد.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «یا علی چون عروس به خانه ات درآید، کفش هایش را درآور تا بنشیند و پاهایش را بشوی و به تمام خانه آب بپاش» (ابن بابویه، ۱۴۱۳، ج ۳، ص ۵۵۱) در ادامه این حدیث، پیامبر نتیجه این عمل را وفور نعمت در منزل و تأمین سلامت روانی زن دانسته است. کمترین تأثیر روانی آن هم جلب محبت همسر است که گامی در جهت خوش بختی خواهد بود و زن، نسبت به خانه و مدیریت خانه نگرش مثبت پیدا خواهد کرد. این رفتار مهرآمیز همسر، تأثیر فوق العاده ای در روح و روان زن دارد و تذکری است به مرد که از لحظه ورود به خانه باید مهر و محبت خود را نثار زن کند تا قلب او را تسخیر کند، نه آن که صرفاً در تسخیر جسم او باشد. در شب زفاف، با برقراری رابطه معنوی با خداوند، مهر و محبت خود را به یکدیگر با معنویت همراه سازند و محور محبت خودشان را نسبت به یکدیگر، خدا و رضایت و محبت او قرار دهند و لذا مستحب است که ابتدا دو رکعت نماز بگذارند و از خداوند، طلب مهر و محبت برای یکدیگر کنند.

امام صادق علیه السلام می فرماید: هر چه مرد بیشتر همسرش را دوست داشته باشد، ایمانش بیشتر است (ابن بابویه، ۱۴۱۳، ج ۳، ص ۳۸۴)

این حدیث محبت به همسر را یکی از نشانه های ایمان می داند که نسبت به هم رابطه مستقیم دارند.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند: «هرگاه مؤمن به چهره همسرش و همسرش به چهره او بنگرد، خداوند با نظر رحمت به آن دو می نگرد و هرگاه دست یکدیگر را بگیرند، گناهان آن دو از میان انگشتانشان فرو می ریزد.» (محمّدی ری شهری، ۱۳۸۹، ص ۱۹۲).

مسأله مهرورزی و محبت زن و شوهر به یکدیگر، فراتر از پاسخ به نیاز جنسی است. به طوری که نگاه با محبت به یکدیگر و نشستن کنار هم، باعث آرامش طرفین و افزایش محبت می شود.

بنابر سخن پیامبر خدا صلی الله علیه و اله، این سخن مرد که به زن بگوید: «دوستت دارم» هرگز از دل زن بیرون نمی رود. (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۵، ص ۵۹۶).

امام صادق علیه السلام می فرماید: «هرگاه کسی را دوست داشتی او را بدان آگاه ساز، زیرا این کار دوستی را در میان شما استوارتر می سازد.» (فیض کاشانی، ۱۴۰۶، ج ۵، ص ۵۸۴).

این روایت اشاره به این نکته دارد که ابراز دوست داشتن موجب این می شود که دوستی در بین زن و شوهر استوارتر شود و این امر خود موجب آرامش زوجین و استحکام زندگی زناشویی آنان خواهد شد.

۵. نتیجه گیری

ازدواج یکی از دستورات خداوند است که در قرآن بدان تاکید بسیار شده است. در قرآن یکی از آثار ازدواج کسب آرامش معرفی شده است. خداوند برای سعادت انسان، قوانین و دستورهای مشخص کرده است که اگر انسانها پیروی کنند از بسیاری پیامدهای منفی در امان می مانند و موجب آرامش آنها در زندگی مشترک می شود. آثار ازدواج در آرامش روان را در ابعاد فردی، اجتماعی، مادی و معنوی می توان بیان کرد.

آثار فردی ازدواج که نقش مهمی در آرامش روان دارد، ارضای غریزه جنسی است. کسی که غرایز جنسی خود را به صورت حلال و راحت بتواند ارضا کند به آرامش دست می یابد. عیب پوشی زوجین از خطاهای یکدیگر نیز از دیگر آثار فردی ازدواج است که باعث آرامش انسان می شود. پاکي و طهارت، اشتراک در نوعیت انسانی و آرامش در شب نیز می توان از دیگر آثار فردی ازدواج دانست.

مهمترین آثار اجتماعی ازدواج حفظ نسل و امنیت اجتماعی است که هر دو مورد نقش بسیار مهمی در حفظ آرامش انسان دارد. از نظر مادی و معنوی نیز ازدواج کردن آثار زیادی دارد به همین علت در آیات و روایات سفارش بسیاری بدان شده است..

۶. منابع و مراجع

۱. آصفی، محمد مهدی، (۱۳۸۵ش)، *در آینه وحی*، ترجمه علی رضا سروش و حسین سرانجام، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
۲. ابن بابویه، محمد بن علی، (۱۴۱۳ق)، *من لا یحضره الفقیه*، محقق / مصحح: علی اکبر غفاری، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۳. امینی، ابراهیم، (۱۳۹۰ش)، *انتخاب همسر*، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
۴. بانکی پور، امیر حسین، (۱۳۹۶ش)، *سر دلبران*، اصفهان: حدیث راه عشق.
۵. حسین زاده، علی، (۱۳۹۱ش)، *همسران سازگار راهکارهای سازگاری*، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
۶. حسینی دشتی، مصطفی، (۱۳۹۳ش)، *معارف و معاریف*، تهران: سپید.
۷. رضایی اصفهانی، محمدعلی، (۱۳۸۶ش) *قرآن و علم*، قم: پژوهشهای تفسیر و علوم قرآن.

۸. دهخدا، علی اکبر، (۱۳۹۰ش)، **فرهنگ متوسط دهخدا**، تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران.
۹. رفیعی محمدی، علی محمد، (۱۳۹۱ش)، **نسیم عشق**، قم: انتشارات رسول اعظم(ص).
۱۰. شعیری، محمد بن محمد، (بی تا)، **جامع الأخبار**، نجف: مطبعة حیدریه.
۱۱. طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۷۴ش)، **تفسیر المیزان**، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم.
۱۲. عمید، حسن، (۱۳۸۹ش)، **فرهنگ عمید**، تهران: فرهنگ اندیشمندان.
۱۳. فقیهی، علی نقی، (۱۳۹۱ش)، **تربیت جنسی مبانی اصول و روش ها از منظر قرآن و حدیث**، قم: دار الحدیث.
۱۴. فیض کاشانی، محمد محسن، (۱۴۰۶ق)، **وافی**، اصفهان: کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام.
۱۵. کلینی، محمد بن یعقوب، (۱۴۲۹ق)، **کافی**، قم: دار الحدیث.
۱۶. محمدی ری شهری، محمد، (۱۳۸۹ش)، **تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث**، مترجم: حمید رضا شیخی، قم: موسسه علمی فرهنگی دار الحدیث.
۱۷. مجلسی، محمد باقر، (۱۴۰۳ق)، **بحار الانوار**، بیروت: دار إحياء التراث العربی.
۱۸. معین، محمد، (۱۳۸۶ش)، **فرهنگ فارسی**، تهران: انتشارات سرایش.
۱۹. مکارم شیرازی، ناصر، (۱۳۷۱ش)، **تفسیر نمونه**، تهران: دار الکتب الإسلامیة.
۲۰. مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی، (۱۳۹۲ش)، **فرهنگ فقه**، بی جا.
۲۱. نجفی، محمد حسن، (۱۳۶۲ق)، **جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام**، بیروت: داراحیاء التراث العربی.
۲۲. ورام بن أبی فراس، مسعود بن عیسی، (۱۴۱۰ق)، **تنبيه الخواطر و نزهة النواظر المعروف بمجموعة ورام**، قم، ناشر مکتبه فقیه.
۲۳. یاورى، محمد مهدی و دیگران، (۱۳۹۸ش)، **یم فاطمی**، یزد: موسسه تخصصی خطابه امیر بیان.